

Giáo dục đại học, chuẩn hóa và hội nhập quốc tế Quay về giá trị cơ bản

Xem với cỡ chữ 07:14 | 04/08/2018

Theo TS. Trần Ngọc Giao (Học viện Quản lý giáo dục), quản lý nhà nước về giáo dục đại học cần tạo lập môi trường cho sự phục hưng và phát triển giáo dục đại học. Muốn vậy, điều trước tiên phải làm là quay về những giá trị cơ bản của giáo dục đại học, bảo đảm nguyên tắc mang tính bản chất của quản lý nhà nước về giáo dục đại học.

Những giá trị cốt lõi

Giáo dục đại học có sứ mạng sản xuất, phát triển tri thức; đào tạo truyền bá và áp dụng tri thức; cung ứng các dịch vụ cho xã hội; hiện thực hóa mục tiêu phát triển quốc gia và góp phần thay đổi thế giới (là ký ức, mũi nhọn tiên phong và là tấm gương phê phán của xã hội).

Chức năng của giáo dục đại học trong xã hội hiện đại: *Một là* đáp ứng nhu cầu và khao khát chiếm lĩnh tri thức của mỗi cá nhân, để họ có thể tự khai thác tiềm năng của mình và cống hiến lại cho xã hội; *Hai là* cung cấp cho xã hội một lực lượng lao động có trình độ chuyên môn cao, cần thiết cho sự tăng trưởng và giàu mạnh của một nền kinh tế hiện đại; *Ba là* khai hóa xã hội, hướng dẫn dư luận, góp ý về đường lối và chính sách của Nhà nước; *Bốn là* thu thập hay sáng tạo ra kiến thức qua nghiên cứu và chuyển giao đến xã hội.

“Từ sự phát triển đa dạng, phong phú và sâu sắc của hệ thống kinh tế xã hội, xu thế chung quản lý nhà nước về các lĩnh vực được chuyển từ *kiểm soát*, chỉ đạo chặt chẽ sang *giám sát* bằng pháp luật, tiêu chuẩn chất lượng và giám sát của các bên liên quan. Quản lý nhà nước về giáo dục đại học không phải là ngoại lệ”.

TS. Trần Ngọc Giao

Trong bối cảnh xã hội hiện nay, dù biết là rất khó khăn, nhưng nếu lãng quên và xa rời các giá trị gốc thì sự lệch lạc và chất lượng giảm sút là điều khó tránh khỏi. Sản phẩm của giáo dục và giáo dục đại học là phải quay về khôi phục, lưu giữ những giá trị cơ bản, tạo ra lớp người trung thực - tự trọng, bao

dung - nhân hậu, tự tin - ham hiểu biết, mới có nguồn nhân lực để có thể thích ứng và phát triển.

Mục tiêu của giáo dục đại học chung cả năng lực nhận thức, năng lực xã hội và năng lực nghề nghiệp. Về chương trình đào tạo nghề nghiệp, cần chú ý đến nguyên lý chung, kiến thức nền tảng kỹ năng tự học, tự thực hành, triển khai và áp dụng để tạo cho sinh viên khả năng biết vượt qua thách thức của thực tiễn cuộc sống và sự phát triển khoa học - công nghệ.

Cam kết mạnh mẽ về chính sách

Quản lý nhà nước về giáo dục đại học phải bảo đảm cam kết mạnh mẽ về chính sách cho phát triển giáo dục đại học, đó cũng chính là cam kết phát triển trong xã hội hiện nay.

Trong hoàn cảnh kinh tế hiện tại, chính sách phải có trọng tâm, trọng điểm, không thể dàn trải, cào bằng. Trước hết, ưu tiên xây dựng và tập trung đầu tư thực hiện hai dự án: Dự án đào tạo nguồn lực giảng viên đại học theo tiêu chuẩn quốc tế để từng bước thể hiện được khả năng cạnh tranh trong khu vực và quốc tế; và dự án xây dựng 5 - 7 trường hàng đầu dựa trên các tiêu chí đã được tổng kết trong Tuyên bố Hợp phần 2013. Các trường được lựa chọn ưu tiên theo các nhóm ngành mũi nhọn trọng điểm cần thiết cho việc thích ứng với yêu cầu của Cách mạng công nghiệp 4.0 và chuẩn bị cho nền kinh tế tương lai.

Quản lý nhà nước phải bảo đảm tính chỉnh thể trong sự phát triển của cả hệ thống giáo dục đại học, gồm cao đẳng, đại học và sau đại học, nhằm bảo vệ các giá trị cốt lõi, văn hóa đại học và sự sẵn sàng với khoa học - công nghệ.

Nhà nước nắm quyền chỉ đạo và điều tiết việc cung ứng dịch vụ giáo dục đại học nhưng cần trao quyền lại cho các cơ sở giáo dục đại học. Quản lý nhà nước về giáo dục đại học phải cam kết giao quyền tự chủ và trách giải trình cao hơn cho các nhà trường; nhà trường chủ động đổi mới quản trị đại học theo những yêu cầu, đặc điểm riêng của mình.

Việc giao quyền tự chủ và trách nhiệm giải trình đã được quy định trong Luật Giáo dục Đại học hiện hành cùng với chức năng, nhiệm vụ của Hội đồng trường, Hiệu trưởng và một số bên liên quan. Mặc dù vậy, trong thực tế triển khai thực hiện còn gặp khó khăn trong việc xác lập mối quan hệ giữa Đảng ủy, Hội đồng trường và Hiệu trưởng (Ban giám hiệu). Về vấn đề này, cần lấy thực tế từ việc phân công trách nhiệm và mối quan hệ trong lãnh đạo, quản lý, điều hành đất nước của Trung ương Đảng, Quốc hội, Chính phủ, làm căn cứ và hướng dẫn cụ thể hóa cho việc xác lập mối quan hệ giữa Đảng ủy, Hội đồng trường, Ban giám hiệu.

Để đổi mới quản trị các cơ sở giáo dục đại học, cần *xác lập cơ chế quản trị*, đó là quá trình ra quyết định, giám sát, đánh giá những vấn đề lớn về chiến lược phát triển, chuyên môn, con người và tài chính; xác lập cơ chế làm việc của Hội đồng trường. *Phát huy quyền tự do học thuật* và chịu trách nhiệm tập thể về tự do học thuật; *Xây dựng quan hệ phối hợp mới*: Quan hệ nội bộ, quan hệ giữa nhà trường và cơ quan quản lý, giữa nhà trường với môi trường xã hội và các bên liên quan; *Xây dựng cơ chế bảo đảm chất lượng* và tiêu chuẩn đánh giá chất lượng trong sự tham chiếu và đối sánh quốc tế.

Cơ chế rất quan trọng, tuy nhiên cơ chế trong quản lý giáo dục đào tạo có những điểm khác với cơ chế quản lý kinh tế. Cơ chế quản lý trong giáo dục đào tạo phải được đặt trên nền tảng của chính sách xã hội có tính nhân văn sâu sắc, nếu không lưu ý khía cạnh này có khi sẽ làm tổn thương đến giáo dục (lĩnh vực thuộc về con người).

PV lược trích